

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: لیلا کلاوشی، ۱۳۹۷

شخصیت‌شناسی داستان‌های کوتاه غلامحسین ساعدی با تکیه بر نظریه‌ی روان‌شناسی یونگ

نقد روان‌شناختی شخصیت در داستان کوتاه یکی از رهیافت‌ها و گفتمان‌ها در حیطه‌ی نقد ادبی محسوب می‌شود و رویکرد بسیار مناسبی برای عبور از سطح ظاهری و واکاوی ریشه‌های یک اثر ادبی است. کارل گوستاو یونگ برجسته‌ترین شاگرد فروید بود. یونگ، مدت 60 سال از زندگی خود را صرف شناخت روان پیچیده انسان و شیوه‌های برطرف کردن مشکلات آن کرد. نظریه‌ی یونگ را به ویژه به علت تأکیدی که بر ناخودآگاه دارد، می‌توان به عنوان یکی از نظریه‌های مهم روان‌کاوی به شمار آورد. غلامحسین ساعدی به عنوان فردی روان‌پزشک است، در پردازش شخصیت‌های داستان‌هایش از روان‌شناس یونگ بهره برده است. لذا در این پایان‌نامه به نقد روان‌شناختی شخصیت‌های چند مجموعه داستان کوتاه (عزاداران بیل، ترس‌ولرز و واژه‌های بی‌نام‌ونشان و گور و گهواره) ساعدی بر اساس نظریه‌ی شخصیت‌شناسی یونگ، پرداخته‌ایم. این پژوهش در سه فصل نگارش و تدوین یافته است. در فصل نخست کلیات پژوهش را بیان نموده‌ایم. فصل دوم بنیادهای نظری تحقیق است که شامل سه گفتار می‌باشد. در گفتار نخست به تبیین مفاهیمی چون شخصیت و شخصیت‌پردازی و خاستگاه آن، انواع شخصیت در رمان، شخصیت از دیدگاه روان‌شناسی، یونگ و روان‌شناسی شخصیت، تیپ‌های شخصیتی از دیدگاه یونگ پرداخته‌ایم. در بخش دوم ادبیات داستانی و داستان کوتاه مورد بررسی قرار گرفته است. در گفتار سوم نیز به بررسی زندگی و آثار غلامحسین ساعدی پرداخته‌ایم. فصل سوم نیز دربرگیرنده‌ی چهار گفتار است. در گفتار نخست مجموعه داستان عزاداران بیل، در گفتار دوم مجموعه داستان ترس و لرز، در گفتار سوم مجموعه داستان واژه‌های بی‌نام و نشان و در گفتار چهارم مجموعه داستان گور و گهواره با در نظر گرفتن روان‌شناسی شخصیت یونگ مورد بررسی قرار گرفته‌اند. روش انجام پژوهش توصیفی-تحلیلی و کتابخانه‌ای است که با تحلیل یافته‌ها و مبتنی بر نقد روان‌شناختی و تکیه بر نظریات یونگ انجام شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، شخصیت‌ها به عنوان خودهای بالقوه‌ای از خود نویسنده به سمت مرگ گرایش داشته و با عقده‌ی ادیپ تطابق داشتند. داستان‌های کوتاه غلامحسین ساعدی مملو از شخصیت‌های تنهایی است که در فضایی فقرزده و خفقان‌آلود روزگار می‌گذرانند؛ شخصیت‌هایی که ساعدی با دیدی روانکاوانه حالات روانی، آنان را با توجه به تأثیر محیط تشریح کرده است.

کلیدواژه‌ها: ادبیات داستانی، داستان کوتاه، غلامحسین ساعدی، یونگ، روان‌شناسی شخصیت

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۳۷۲۰۱۰۱۹۷۱۰۰۱

تاریخ دفاع: ۱۳۹۷/۰۷/۰۹

رشته‌ی تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی

دانشکده: علوم انسانی
استاد راهنما: دکتر کاظم دامغان‌ثانی

M.A. Thesis:

Characters of short stories by Gholam Hossein Saedi
,based on Yungs theory

The psychological critique of personality in the short story is one of the approaches and discourses in the field of literary criticism and is a very suitable approach to cross the apparent level and to examine the roots of a literary work. Carl Gustave Jung was the most prominent student of Freud. Jung, for 60 years, spent a lot of time learning the complex psychology of man and ways to overcome his problems. Yung's theory can be regarded as one of the most important psychoanalytic theories, especially because of the emphasis placed on the unconscious. Gholam Hossein Sa'edi is a psychiatrist and his works are written in a spontaneous environment. Most of his stories are written in the style of magical realism and surrealism. Since the leaders of the literary school of surrealism in the West were psychiatrists themselves and were influenced by Freud's theories in the creation of their works, the works of fiction Gholam Hossein Sa'edi is the best option for psychological critique of this view. In this dissertation, we have reviewed the psychological critique of the characters of several short story collections (Bill's mourners, Thorsolvers and their anonymous fears) by Saedi based on Yung's personality theory. The method of doing research is descriptive-analytical and library research which is based on psychological critique and relying on Yung's views. In this research, the characters tended toward death as potential readers of the author and matched the Oedipus complex. The symbols were also in line with space and characters around the dead and the first object circulated